

SAĞLIK YÖNETİCİSİ ADAYLARININ KARAR VERME TARZLARI İLE BİLİŞSEL ESNEKLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ*

AN INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DECISION-MAKING STYLE AND COGNITIVE FLEXIBILITY OF HEALTHCARE MANAGER CANDIDATES

Dr. Öğr. Üyesi Işıl USTA KARA¹

Doç. Dr. Aysu ZEKİOĞLU²

ÖZ

Çalışmanın amacı, sağlık yöneticisi adaylarının karar verme tarzları ile bilişsel esneklik arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu amaçla Sağlık Yönetimi lisans eğitimi gören sağlık yöneticisi adayları üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. 334 katılımcıdan elde edilen veriler SPSS ve AMOS programları aracılığı ile değerlendirilmiştir. Bilişsel esneklik ile karar verme tarzları arasındaki ilişki Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile test edilmiştir. Katılımcıların bilişsel esneklik düzeyleri ile ilgili ifadeler incelendiğinde ‘Bir problemin üstesinden gelebilmek için alternatif çözüm yollarını dinlemek ve değerlendirmek isterim’ (5,39) ifadesi en yüksek ortalamaya sahiptir. Öte yandan katılımcıların karar verme davranışları ile ilgili ifadeler incelendiğinde, ‘Karar vermem için sorunun üzerinde dikkatle düşünmem gerekir’ ifadesi 4,24 ‘lük ortalama ile en çok katılım sağlanan ifadedir. Çalışma sonucunda bilişsel esneklik ile rasyonel karar verme, ani karar verme ve kaçınan karar verme tarzları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Hastanelerin farklı idari birimleri gibi mekanlarda gözlem, yorum ve analitik düşünme temelli uygulamalar yapılmasının sağlık yöneticisi adayı öğrencilerin karar verme tarzlarının geliştirilmesi ve bilişsel esnekliklerinin artırılmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel Esneklik, Karar Verme Tarzı, Sağlık Kurumları, Sağlık Yönetimi.

JEL Sınıflandırma Kodları: D91, M10, I10.

ABSTRACT

The aim of the study is to investigate the relationship between the decision-making styles and cognitive flexibility of healthcare manager candidate. For this purpose, research is conducted on healthcare manager candidates who have an undergraduate education in Health Management. The survey method is used as a data collection method in the research. The data obtained from 334 participants are analysed through SPSS and AMOS programs. The relationship between cognitive flexibility and decision-making styles is tested with Structural Equation Modelling (SEM). According to participants' statements about cognitive flexibility, "I would like to listen and evaluate alternative solutions to overcome a problem (5.39)" is the highest mean. On the other hand, when the statements about the decision-making behaviours of the participants are examined, "I need to think carefully about the problem in order to make a decision" is the statement with the most participation with an average of 4.24. Cognitive flexibility and rational decision-making, impulsive decision-making, spontaneous decision-making styles have statistically significant relationships. It is thought that conducting applications based on observation, interpretation, and analytical thinking in places such as different administrative units of hospitals would be effective in improving the decision-making styles of healthcare manager candidates and increasing their cognitive flexibility.

Keywords: Cognitive Flexibility, Decision-Making Style, Health Institutions, Health Management.

JEL Classification Codes: D91, M10, I10.

* Bu çalışma için Trakya Üniversitesi Etik Kurulundan 29563864-050.04.04-E.437319 sayılı ve 17.06.2020 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

¹ Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, isilusta@trakya.edu.tr

² Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, aysukurtuldu@trakya.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

The aim of the study was to determine the relationship between decision-making styles and cognitive flexibility. For this purpose, the research was conducted on healthcare manager candidates. Decision-making is one of the most important tasks of managers. Due to the nature of healthcare services, healthcare managers need to have decision-making skills. Cognitive flexibility is an important structure for individuals' cognitive processes. Cognitive flexibility enables us to be aware of options, think of new alternatives, and adapt to changes and new environments. Therefore, decision-makers need to have cognitive flexibility.

Design/methodology/approach:

A questionnaire was used as a data collection tool in the study. The questionnaire consists of three parts: socio-demographic characteristics questions, cognitive flexibility scale, and general decision-making style scale. There are five questions in the questionnaire form used within the study's scope to determine the demographic characteristics of the participants. In the second part of the questionnaire, the scale created by Martin and Rubin (1995) is used to measure cognitive flexibility. The general decision-making style scale developed by Scott and Bruce (1995) is in the last part. There are 6 questions in the questionnaire to measure the demographic characteristics of participants. The cognitive flexibility scale consists of 12 items and one dimension. The general decision-making style scale consists of 25 items and five dimensions. The survey study, which was conducted to test the hypotheses, was conducted through Google forms between April-May 2020. The data obtained in the research were evaluated through SPSS and AMOS programs. Frequency analyzes were performed to determine the socio-demographic characteristics of participants. Also, descriptive statistics of items in the scales are included. Explanatory factor analysis was conducted to determine the dimensions in the measure. Confirmatory factor analysis was performed to confirm the dimensions of the scale. Structural equation modeling was used to reveal the relationship between cognitive flexibility and decision-making style.

Findings:

The sample of the study consist of 334 participants. 74.6 percent of the participants are women and 25.4 percent are men. It can be said that 35.7 percent of participants are members of the Z generation, 64.3 percent of them are members of the Y generation. The results of the descriptive statistics, the statements "I would like to listen and evaluate alternative solutions to overcome a problem (5.39)" and "I would like to find creative solutions to problems (5.24)" have the highest average. And also, "I need to think carefully about the problem to make a decision (4.24)" and "Before making a decision, I review the sources of information to ensure I have made the right decision (4.18)" are the statements with the most participation. According to the confirmatory analysis, the cognitive flexibility scale was confirmed as 7 items and done dimension and the general decision-making style scale was confirmed as 23 items and five dimensions. According to the result of the structural equation model, it is seen that there are statistically significant relationships between cognitive flexibility and rational decision-making style (0.744), avoidant decision-making style (-0.336), and spontaneous decision-making style (0.40). No statistically significant relationship was found between intuitive and dependent decision-making styles.

Conclusion and Discussion:

According to the results of the study, it can be said that people with cognitive flexibility do not delay decision-making behavior and make more rational decisions. Furthermore, people who have cognitive flexibility don't make intuitive and dependent decisions. Similarly, Bilgiç and Bilgin (2016) found that there is a meaningful difference between cognitive flexibility and rational decision-making style. While there isn't a meaningful difference between intuitive and dependent decisions. Buğa et al. (2018) found that students with high cognitive flexibility solve problems more rationally. In the study conducted by Erkin and Göl (2021), it was found that health science students' cognitive flexibility levels increase their creativity increases. In a study conducted on university students, it is stated that cognitive flexibility is one of the important determinants of subjective well-being (Satan, 2014). Managers need to have innovative, proactive, and cognitive flexibility skills to make rational decisions in the provision of health services and to develop strategies for adapting to the rapidly changing external environment. In this context, it would be beneficial for healthcare managers to create training programs that will improve their cognitive flexibility skills and to carry out activities that will increase their mental well-being before they start their professional life.

1. GİRİŞ

Karar vermek, yöneticilerin en önemli görevlerinden biridir. Organizasyon yapısının belirlenmesi, ona uygun maddi ve beşeri kaynakların dağıtımı, karşılıklı ilişkilerin belirlenmesi, planlama yapılması, dış çevre ile koordinasyonun sağlanması, çalışan ilişkilerinin yönetilmesi, değişikliklere adapte olunması gibi yönetimin ilgi alanına giren tüm konularda, beklenmedik durumlar ve olaylar karşısında, her türlü krizde doğru yerde ve doğru zamanda karar alabilmek bir yönetim becerisi olarak düşünülmektedir. Yöneticiler karar alırken farklı bakış açıları ile bakabilir, farklı değerlendirmeler yapabilirler. Karar verilecek konular karşısında kimi yöneticiler bilgi kaynaklarına ulaşarak daha akılcı karar alırken, kimi yöneticiler ise kendi tecrübe ve sezgilerinden yararlanabilir ya da birilerine bağımlı bir karar verme davranışı gerçekleştirebilirler. Özellikle beklenmedik durumlar karşısında, kriz dönemlerinde hızlı ve doğru kararlar almak gerekebilmektedir. Bazı yöneticiler karar vermesini sağlayacak bilgilerin eksik oluşu, tecrübe eksikliği, karar vermektense korkma, kararının sonuçlarından çekinme gibi çeşitli nedenler ile karar verme davranışı göstermeyerek karar vermeden kaçınabilirler. Scott ve Bruce (1995), karar verme tarzlarını belirleyebilmek adına genel karar verme ölçeğini geliştirmişlerdir. Bu ölçeğe göre karar verme tarzları rasyonel, sezgisel, bağımlı, kaçınan ve ani karar verme olarak kategorize edilmiştir. Kişisel özellikler, eğitim ve tecrübe, organizasyonun yapısı ve dış çevre gibi birçok faktör bu karar verme tarzlarının tercih edilmesinde rol oynayabilmektedir. Bunların yanı sıra sahip olunan bilişsel esneklik becerisinin de karar verme tarzıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bilişsel esneklik, kişilerin başka alternatiflerin varlığının farkında olması, esnek olmaya karşı gönüllü olması, yeni ve değişen durumlara, olaylara karşı esneklik göstererek uyum sağlayabilmesi olarak belirtilmektedir (Martin ve Rubin, 1995; Martin ve Anderson, 1998). Özellikle dış çevrenin çok hızlı değişim ve gelişim içinde olduğu düşünülürse bilişsel esnekliğin giderek daha önemli hale geldiği söylenebilir. Bilişsel esnekliğe sahip karar verici pozisyonunda olanların esnek bir şekilde düşünerek farklı alternatiflerin farkında olması karar verme davranışını daha akılcı ve zamanında gerçekleştirmelerine olanak sağlayabilir. Ayrıca değişime direnç yerine değişimle değişebilmeyi de beraberinde getirecektir.

Bu çalışmanın temel amacı bilişsel esneklik ile karar verme tarzları arasında bir ilişki olup olmadığının sorgulanmasıdır. İlişkinin sorgulanabilmesi için uygulama alanı olarak sağlık yöneticisi adayı öğrenciler örneklem olarak belirlenmiştir. Sağlık sektörü hata toleransı olmayan, doğru zamanlarda doğru ve hızlı karar almayı gerektiren bir sektör olarak nitelendirilebilir. Ayrıca belirsizliğin yoğun olduğu, iletişimin kesintisiz bir şekilde yapılmasının önemli olduğu bir sektördür. Özellikle Covid-19 salgınıyla birlikte sağlık krizlerinin yönetilmesi hususu öne çıkmaktadır. Kriz dönemlerinde esnek düşünmenin, farklı seçeneklerin farkında olup seçim yapabilmenin, belirsiz dış çevreye ayak uydurarak önlem alabilmenin karar vericiler açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu hususlar ile bilişsel esneklik ve karar verme tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların azlığı, sağlık yöneticisi adaylarının bilişsel esneklikleri ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmayı değerli kılmaktadır.

Çalışmada ilk olarak bilişsel esneklik ve karar verme kavramları açıklanmıştır. Kavramlar arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla Sağlık Yönetimi bölümünde öğrenim gören sağlık yöneticisi adayları üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak anket tekniğinin kullanıldığı araştırmadan elde edilen bulgular analiz edilmiş ve çalışma kapsamında oluşturulan hipotezler sınanmıştır.

2. BİLİŞSEL ESNEKLİK

Yönetim anlayışının üretim verimliliğinden müşteri odaklılığa doğru dönüşüm göstermesi, yöneticilerin özelliklerini, rollerini ve tutumlarını değiştirmiştir. Yatırım yaparken, stratejik kararlar alırken her yöneticinin genellikle kendi tarzına sahip olduğu düşünülür ve örgüte kişisel izlerini bıraktıkları varsayılır (Bertrand ve Schoar, 2003, s. 1170). Örgütlerde büyüme, değişim ve yeniliğin kaynaklarından biri yöneticilerdir. Bu sebeple, stratejik uyumu ve başarıyı açıklamada kilit karar vericiler olan yöneticilerin bilişsel yetenekleri önemli bir faktördür (Laureiro-Martínez ve Brusoni, 2018, s. 1032).

Bilişsel esneklik, farklı görevler arasında geçiş yaparken, zihni hızla yeniden yapılandırma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Braem ve Egner, 2018, s. 470). İnsan davranışı, benzer durumlardan öğrenilen bilgiler ile şekillenirken, çevresel durum değişikliğine bağlı olarak öğrenilen bilgilerin de güncellenmesi gerekir. Buradan hareketle Spiro ve Jehng'in (1990), geliştirdiği Bilişsel Esneklik Teorisi, insanların bilgilerini hızlı bir şekilde yeniden yapılandırma, tepkilerini radikal bir şekilde değişen durumsal taleplere uyarlama becerisine sahip olduğunu ileri sürmüştür (Canas vd., 2006, s. 296). Yönetimsel açıdan bakıldığında bilişsel esneklik kavramı, yöneticilerin dış ortamdaki değişikliklere yanıt olarak zihinsel temsillerini güncellemeyi ifade eden kritik bir

yetenek olarak ele alınmaktadır (Laureiro-Martínez ve Brusoni, 2018, s. 1033). Örgütlerde yenilikçi yaklaşımlar için yöneticilerin bilişsel esnekliklerinin önemli olduğu kanıtlanırken, yapılan çalışmalarda uyarlanabilir esneklik ve kendiliğinden (spontane) esnekliğin süreçlere farklı etkileri olduğu görülmüştür (Georgsdottir ve Getz, 2004, s. 166). Uyarlanabilir esneklikte, alışılmış çözümler bir sorunun çözümü için yetersiz kaldığında, yöneticinin yeni stratejileri benimseme veya orijinal bir çözüm bulmak için problemi düzeltme yeteneği ön planda iken, kendiliğinden esneklikte ise, herhangi bir dış uyaran veya baskı olmadan, yöneticinin bir soruna farklı çözümler bulma yeteneği söz konusudur (Thurston ve Runco, 1999). Bilişsel esneklik yeteneği, stratejik karar vericiler olan yöneticilerin problemi tanımlamalarını ve sebep-sonuç ilişkisi ile bağlantı kurmalarını sağlarken (Raes vd., 2011), en doğru kararı vermelerine de yardımcı olmaktadır.

3. KARAR VERME

Karar verme, kişinin amacını gerçekleştirmeye çalışırken karşısına çıkan farklı alternatifler arasından seçim yapma süreci olarak tanımlanmaktadır (Baiocco vd., 2009, s. 964). Örgüt içinde hangi kademede olursa olsun, kararların niteliği değişse bile her yönetici karar vermek durumundadır. Katılımcı ve çalışana değer veren yönetim yaklaşımları ile birlikte sadece yöneticiler değil bir örgüt içinde yer alan herkes karar verme ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle öncelikle bir karar verebilmenin daha sonra da yerinde ve zamanında doğru karar verebilmenin önemli olduğu söylenebilir.

Organizasyon kademeleri, karar gerektiren kişi, olay ya da durum, çevre koşulları, karar vericilerin kişilik özellikleri gibi birçok faktöre bağlı olarak verilecek kararların niteliğinin değişebileceği ve ortaya çeşitli karar verme tarzlarının çıkacağı söylenebilir. Scott ve Bruce (1995) yaptıkları çalışmada karar verme tarzlarını davranışsal bir yaklaşımla kategorize etmişler ve kendilerinden önce yapılmış olan çalışmalardan elde edilen karar verme tarzlarına yenisini eklemişlerdir. Scott ve Bruce (1995)'e göre, karar verme; rasyonel karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme, kaçınan karar verme ve anlık karar verme tarzları olarak beş kategoride sınıflandırılmaktadır. Rasyonel karar verme tarzı, kapsamlı ve detaylı bir araştırma ile alternatiflerin mantıksal açıdan değerlendirilmesi olarak karakterize edilmektedir (Scott ve Bruce 1995, s. 820). Önceki deneyimlerden kalıplaşmış bilgi modellerini geri getirme tekniği olarak tanımlanan sezgisel karar verme tarzında karar vericiler, görüntüde birbiri ile ilgili olmayan nesnelere, duyuları ve hisleri algılayabilmektedir. Sezgi, insanlar tarafından aniden ortaya çıkan bilgi farkındalığı olarak algılanmaktadır (Abubakar vd., 2019, s. 106). Sezgi ve duyu temeline dayanılarak verilen kararlarda, karar vericinin riske karşı toleransı da önemlidir; çünkü çevresel faktörlerin verilen kararlar üzerinde etkisi vardır (Lezki, 2019, s. 12). Bağımlı karar verme tarzında alınan kararlar başkalarının yönlendirmesi ve tavsiyesine göre verilmekte olup, kaçınan karar verme tarzında ise karar verici karar verme davranışından kaçınmaktadır (Scott ve Bruce 1995, s. 820). Son kategori olan anlık karar verme, acillik duygusu ve mümkün olan en kısa sürede karar tamamlama isteğiyle karakterize edilmektedir (Loo, 2000, s. 896). Ani kararlar, üzerinde düşünülmeden verilen kararlar olarak ifade edilebilir.

Sağlık kurumları tıbbi, teknik ve idari süreçleri içerisinde barındıran, karmaşık yapılı, aşırı uzmanlaşmanın olduğu çalışma alanlarıdır. Sağlık hizmeti talebinin ertelenemez olması sebebiyle, süreçlerin kesintisiz, eksiksiz ve hatadan arındırılmış şekilde yürütülmesi esastır. Sağlık hizmetleri ve sağlık işletmelerinin bu özelliğinden hareketle, yöneticilerin karar verme süreçlerinde bilişsel yeteneklerini ortaya koyması, yenilikçi yaklaşımlar sergilemesi ve proaktif bakış açısı ile kurumların yönetilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Sağlık işletmelerinde farklı yönetsel düzeylerde yönetici olmak için eğitim alan öğrencilerin, eğitim hayatları boyunca bilişsel yeteneklerinin geliştirilmesi ve karar verme becerisi kazandırılması mesleğe hazır olma açısından gereklidir. Bu çalışmanın amacı sağlık yönetimi eğitimi alan öğrencilerin bilişsel esneklik düzeyleri ve karar verme tarzlarını belirlemektir.

4. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi, örnekleme, kullanılan ölçme araçları, hipotezleri ve araştırmaya ilişkin sınırlılıklara yer verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışmanın amacı bilişsel esneklik ile karar verme tarzları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amaçla Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümü örgün ve ikinci öğretim öğrencileri üzerine bir araştırma tasarlanmıştır. Araştırma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'ndan 29563864-050.04.04-E.437319

sayılı ve 17.06.2020 tarihli etik kurul onayı alınarak 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar döneminde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında bir kamu üniversitesinin Sağlık Yönetimi Bölümüne kayıtlı olan 165 birinci sınıf, 139 ikinci sınıf, 126 üçüncü sınıf ve 128 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Gönüllülük esası ile katılım gösteren 334 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları ve Hipotezler

Araştırmada kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yarayan sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde bilişsel esneklik ölçeği ve üçüncü bölümünde karar verme tarzı ölçeği bulunmaktadır.

Bilişsel esneklik ölçeği: Martin ve Rubin (1995) tarafından geliştirilen bilişsel esneklik ölçeği 12 ifade ve tek boyuttan oluşmaktadır. İfadeler 1 “kesinlikle katılmıyorum”, 6 “kesinlikle katılıyorum” şeklinde 6’lı likert bir yapıdadır. Martin ve Anderson (1998) yılında yaptıkları çalışmada ölçeğin güvenilirliğini 0,81, 0,72 ve 0,73 olarak hesaplamışlardır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Çelikkaleli (2014) tarafından lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. İlgili çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,74 olarak elde edilmiştir. Ölçme aracının test tekrar test korelasyon katsayısı 0,98 olarak belirtilmiştir.

Genel karar verme tarzları ölçeği: Karar verme tarzlarını belirlemeye yönelik ölçek (General Decision Making Style -GDMS) Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 25 ifade ve beş boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, 1 “kesinlikle katılmıyorum”, 5 “kesinlikle katılıyorum” şeklinde 5’li likert tipindedir. Scott ve Bruce (1995), çalışmasında farklı örneklemlerde ölçeğin Cronbach Alfa değerlerinin 0,68 ve 0,94 arasında olduğunu vurgulamıştır. Tekin ve Ehtiyar (2010) ölçeğin Cronbach Alfa katsayısını 0,73, Taşdelen (2001) ise 0,74 olarak tespit etmiştir.

Araştırmanın temel sorusu; bilişsel esneklik ile karar verme tarzları arasında ilişki olup olmadığı, ilişki var ise bu ilişkinin yönünün belirlenmesidir. Bu doğrultuda oluşturulan araştırma hipotezleri şu şekildedir:

- H₁: Bilişsel esneklik ile rasyonel karar verme tarzı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₂: Bilişsel esneklik ile bağımlı karar verme tarzı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₃: Bilişsel esneklik ile ani karar verme tarzı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₄: Bilişsel esneklik ile sezgisel karar verme tarzı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₅: Bilişsel esneklik ile kaçınan karar verme tarzı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS 22 ve AMOS 24 programları kullanılmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik soruların frekans analizleri yapılmış, ölçekte yer alan ifadelerin tanımsal istatistiklerine yer verilmiştir. Kullanılan ölçeklerin faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir. AFA ile belirlenen faktörlerin doğrulanabilmesi için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış ve ölçüm modeli oluşturulmuştur. Araştırmanın hipotezlerini sınamak amacı ile Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) çerçevesinde model kurularak test edilmiştir.

5. BULGULAR

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerine ait bulgular Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (%)

Cinsiyet		Öğrenim gördüğü sınıf	
Kadın	74,6	Birinci sınıf	26,0
Erkek	25,4	İkinci sınıf	21,9
Yaş		Üçüncü sınıf	23,4
20 yaş ve altı	35,7	Dördüncü sınıf ve artı	28,7
20 yaş üstü	64,3	Gelir	
Kardeş sayısı		Aile	49,4
Bir kardeş	44,9	Burs/kredi	42,8
İki kardeş	17,7	Çalışıyor	7,8
Üç kardeş	17,1	Etkinlikler katılım	
Dört kardeş ve üzeri	12,3	Katılmıyorum	7,8
Tek çocuk	8,1	Kültürel	63,7
		Sportif	12,6
		Bilimsel	15,9

Tablo 1'e göre araştırma katılımcılarının yüzde 74,6'sı kadın, yüzde 25,4'ü erkektir. Katılımcıların yüzde 44,9'u tek kardeş, yüzde 28,7'si dördüncü sınıf ve artı öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde; 2000 yılı ve sonrası doğumlarının Z kuşağı olarak değerlendirilirse öğrencilerin yüzde 35,7'si Z kuşağı, yüzde 64,3'nün Y kuşağı üyesi olduğu söylenebilir. Öğrencilerin çoğunlukla ailesinin desteği (yüzde 49,4) ve burs/kredi (yüzde 42,8) gibi imkanlar ile gelirini sağladığı, yüzde 63,7'sinin kültürel etkinliklere bilimsel ve sportif etkinliklerden daha çok katıldığı, yüzde 7,8'nin ise hiçbir etkinliğe katılmadığı görülmektedir.

Tablo 2. Bilişsel Esneklik Ölçeği Tanımlayıcı İstatistikleri

Bilişsel Esneklik Ölçeği-İfadeler	X _{ORT}	SS
1 Bir fikri/düşünceyi birçok farklı şekilde ifade edebilirim.	4,68	0,876
2 Yeni ve alışılmadık/sıra dışı durumlardan kaçınırım.	2,77	1,243
3 Hiçbir zaman, hiçbir konuda karar veremeyecekmişim gibi hissederim (gelecekle ilgili, alışveriş yaparken, karşı cinsle ilgili vb.).	2,57	1,383
4 Her duruma uygun hareket edebilirim.	4,80	0,953
5 Çözülemez gibi görünen sorunlara pratik/işe yarar çözümler bulabilirim.	4,70	0,734
6 Nasıl davranacağıma karar verirken, farklı bakış açıları geliştiremem.	2,37	1,147
7 Sorunlara yaratıcı çözümler bulmak isterim.	5,24	0,818
8 Davranışım bilinçli kararlarımın bir sonucudur.	4,97	0,852
9 Herhangi bir durum karşısında birçok farklı şekilde davranabilirim.	4,39	1,144
10 Gerçek hayatımda, belli bir konudaki bilgimi kullanmakta zorlanırım.	2,68	1,223
11 Bir problemin üstesinden gelebilmek için alternatif çözüm yollarını dinlemek ve değerlendirmek isterim.	5,39	0,778
12 Bir işi farklı şekillerde yapmak için gereken özgüvene sahibim.	4,73	0,918

“Bir problemin üstesinden gelebilmek için alternatif çözüm yollarını dinlemek ve değerlendirmek isterim” (5,39) ve “Sorunlara yaratıcı çözümler bulmak isterim” (5,24) ifadeleri en yüksek ortalamaya sahiptir. Öte yandan “Nasıl davranacağıma karar verirken, farklı bakış açıları geliştiremem” (2,37) ile “Hiçbir zaman, hiçbir konuda karar veremeyecekmişim gibi hissederim” ifadesi (2,57) en düşük katılımın olduğu ifadelerdir. (Tablo 2). Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerin sorunlara ve problemlere yaratıcı bir bakış açısı ile bakabildikleri, olaylar, durumlar ve kişiler hakkında karar verme davranışını gerçekleştirebildiklerini ve kararlarını bilinçli bir şekilde verdiklerini söylemek mümkündür.

Tablo 3. Karar Verme Tarzı Ölçeği Tanımlayıcı İstatistikleri

İfadeler	X _{ORT}	SS
1 Bir karar vereceğim zaman sezgilerime güvenirim.	3,82	0,847
2 Diğer insanlara danışmadan önemli kararlar vermem.	3,32	0,997
3 Bir karar verirken gerçekçi dayanaklar bulmaktan çok kararın doğru olduğunu hissetmem önemlidir.	3,23	1,094
4 Bir karar vermeden önce, doğru kararı verdiğimden emin olmamı sağlayacak bilgi kaynaklarını yeniden gözden geçiririm.	4,18	0,627
5 Karar verirken diğer insanların tavsiyelerinden yararlanırım.	4,07	0,622
6 Kararlar üzerinde düşünmek bana zor geldiğinde karar vermeyi ertelerim.	2,73	1,085
7 Karar verirken mantıklı ve sistematik yollar izlerim.	3,97	0,665
8 Karar verirken düşünmeden, o an içimden gelen ne ise onu yaparım.	2,38	0,978
9 Genellikle ani kararlar veririm.	2,51	0,982
10 Önemli bir karar vermem gerektiğinde beni doğru yönlendirecek birine ihtiyaç duyarım.	3,55	0,918
11 Karar vermem için sorunun üzerinde dikkatle düşünmem gerekir.	4,24	0,618
12 Bir karar vereceğim zaman duygularına güvenirim.	3,46	0,908
13 Bir karar vereceğim zaman belirli bir amaçla ilgili olarak çeşitli seçenekler üzerinde düşünürüm.	4,08	0,538
14 Son ana kadar önemli kararlar almaktan kaçınırım.	2,65	1,00
15 Sonuçlarını düşünmeden (tepkisel) karar veririm.	2,12	0,873
16 Karar verirken içgüdülerime güvenirim.	3,65	0,837
17 Genellikle benim için doğru olduğunu hissettiğim kararlar veririm.	3,75	0,855
18 Önemli bir karar vereceğim zaman diğer insanların yardımına ihtiyaç duyarım.	3,43	0,893
19 Karar vermeyi mümkün olduğunca ertelerim.	2,17	0,821
20 Sıklıkla ani kararlar veririm.	2,39	0,964
21 Genellikle önemli kararlar vermeyi ertelerim.	2,33	0,924
22 Eğer diğer insanların desteğini alırsam, önemli kararlar vermek benim için daha kolay olur.	3,77	0,851
23 Önemli kararları genellikle son dakikada veririm.	2,22	0,857
24 Kararlarımı çabuk veririm.	2,72	0,914
25 Genellikle akılcı kararlar veririm.	3,93	0,611

“Karar vermem için sorunun üzerinde dikkatle düşünmem gerekir” ifadesi 4,24’lük ortalama ile en çok katılım sağlanan ifade olup, hemen arkasından “Bir karar vermeden önce, doğru kararı verdiğimden emin olmamı sağlayacak bilgi kaynaklarını yeniden gözden geçiririm” ifadesi 4,18’lik ortalama ile katılımcılar tarafından en çok katılımın olduğu ifadeler olarak belirlenmiştir. 2,12’lik ortalama ile “Sonuçlarını düşünmeden (tepkisel) karar veririm” ifadesi ile 2,17’lik ortalama ile “Karar vermeyi mümkün olduğunca ertelerim” ifadesi en az katılımın sağlandığı ifadeler olmaktadır (Tablo 3). Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerin karar verirken doğru bilgi kaynaklarından aldıkları bilgiler ışığında akılcı düşünerek kararlarını verdikleri söylenebilir. Geleceğin yönetici adayı olan sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin bilgiye dayanarak doğru ve akılcı karar vermelerinin, karar verirken aceleci hareket etmemelerinin önemli olduğu düşünüldüğünde verilen cevapların tatmin edici yönde olduğu söylenebilir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin faktör yapılarını belirleyebilmek amacı ile açıklayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Bartlett ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri ile ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Faktör analizi ile faktör yükleri düşük (0.30’dan az) olan ve binişiklik yaratan ifadeler analiz dışı bırakılmıştır. Faktör yapıları değerlendirilirken Eigenvalue değerleri ile scree plot grafiği de göz önünde bulundurulmuştur.

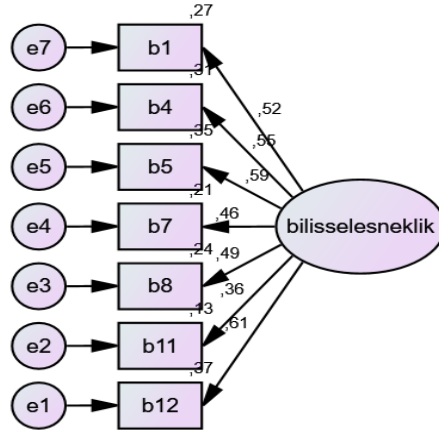
Bilişsel esneklik ölçeğinin Bartlett testi sig. (p) değeri 0,05’ten küçük (p<0,05), KMO değeri ise 0,779 olarak belirlenmiş olup, ölçeğin faktör analizine uygun olduğu görülmektedir. Faktör yükleri düşük olan ve binişiklik yaratan beş ifade analiz dışı bırakılmıştır. Yedi ifadeden oluşan tek faktörlü bir yapı olan bilişsel esneklik ölçeğinin

faktör yükleri 0,474 ile 0,676 arasında değişmektedir. Faktör analizi sonrası ilgili ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,715 olup ölçeğin oldukça güvenilir (Lorcu, 2020, s. 201) olduğu söylenebilir.

Karar verme tarzı ölçeğinin Bartlett ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri incelenmiş ve Bartlett testinde sig. (p) değeri 0,05'ten küçük ($p < 0,05$), KMO değeri ise 0,752 olarak belirlenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükü düşük olan iki ifade analiz dışı bırakılmıştır. Karar verme tarzı ölçeği sezgisel karar verme, rasyonel karar verme, ani karar verme, kaçınan karar verme ve bağımlı karar verme olmak üzere beş faktör olarak belirlenmiştir. İfadelerin faktör yükleri incelendiğinde; sezgisel karar verme faktörüne ait faktör yüklerinin 0,572 ile 0,790 değerleri arasında, rasyonel karar verme faktör yüklerinin 0,427 ile 0,689 değerleri arasında, ani karar verme faktör yüklerinin 0,556 ile 0,757 değerleri arasında, kaçınan karar verme faktörlerinin 0,608 ile 0,850 değerleri arasında ve bağımlı karar verme faktör yüklerinin 0,560 ile 0,759 değerleri arasında olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. AFA sonrası ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,706 olarak belirlenmiştir. Bilişsel esneklik ölçeği ile benzer şekilde karar verme ölçeğinin de oldukça güvenilir (Lorcu, 2020, s. 201) olduğu görülmektedir.

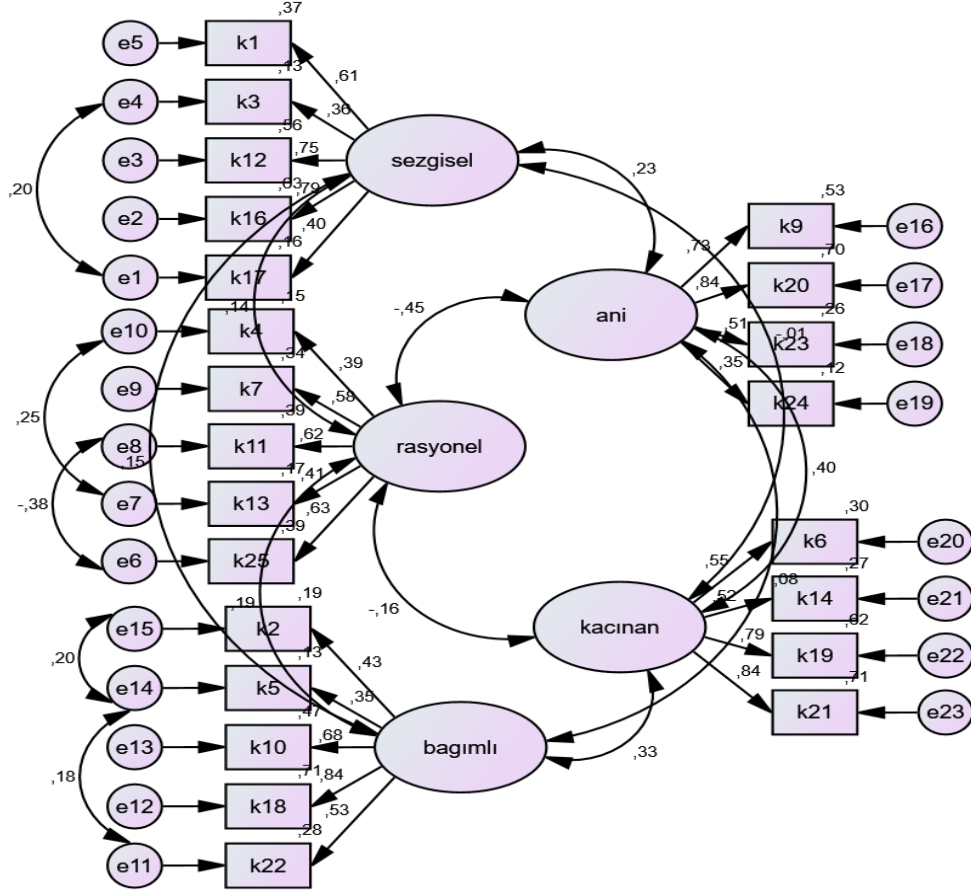
AFA ile belirlenen faktör yapılarını doğrulamak amacı ile birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanması tercih edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilirken gözlenen değişkenler ile gizil değişkenler arasındaki ikili ilişkilerin $p < 0,05$ olması, t değerleri, regresyon ağırlıkları (tahminler/estimates), ölçeklerin güvenilirliği ve uyum iyiliği indeksleri eş zamanlı test edilmiştir. Karar verme tarzı ölçeğine modifikasyon indeksleri uygulanmış, bilişsel esneklik ölçeğinde modifikasyon indekslerinin uygulanmasına gerek duyulmamıştır. Ayrıca modellerin uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Bilişsel Esneklik DFA Diyagramı

Bilişsel esneklik ölçeği, DFA sonucu tek boyutlu olarak doğrulanmıştır. Şekil 1'de bilişsel esneklik ölçeğinin DFA sonucu görülmektedir. DFA sonucunda standardize edilmiş tahmin sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenen modelin uyum iyiliği indeksleri $\chi^2/df=2,974$ GFI=0,966 CFI=0,917 RMSEA=0,077, RMR=0,033 şeklindedir. Tablo 4'e göre modelin iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

Şekil 2. Karar Verme Tarzı Ölçeği DFA Diyagramı

Şekil 2’de karar verme tarzı ölçeğinin DFA sonucu görülmektedir. Karar verme tarzı ölçeği, DFA sonucu beş boyutlu olarak doğrulanmıştır. DFA sonucunda standardize edilmiş tahmin sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenen modelin uyum indeksleri $\chi^2/df=1,991$, $GFI=0,90$, $CFI=0,885$, $RMSEA=0,055$, $RMR=0,048$ olarak belirlenmiştir. Tablo 4’e göre uyum kriterlerini sağladığı görülmüştür.

Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucu Uyum İyiliği İndeksleri

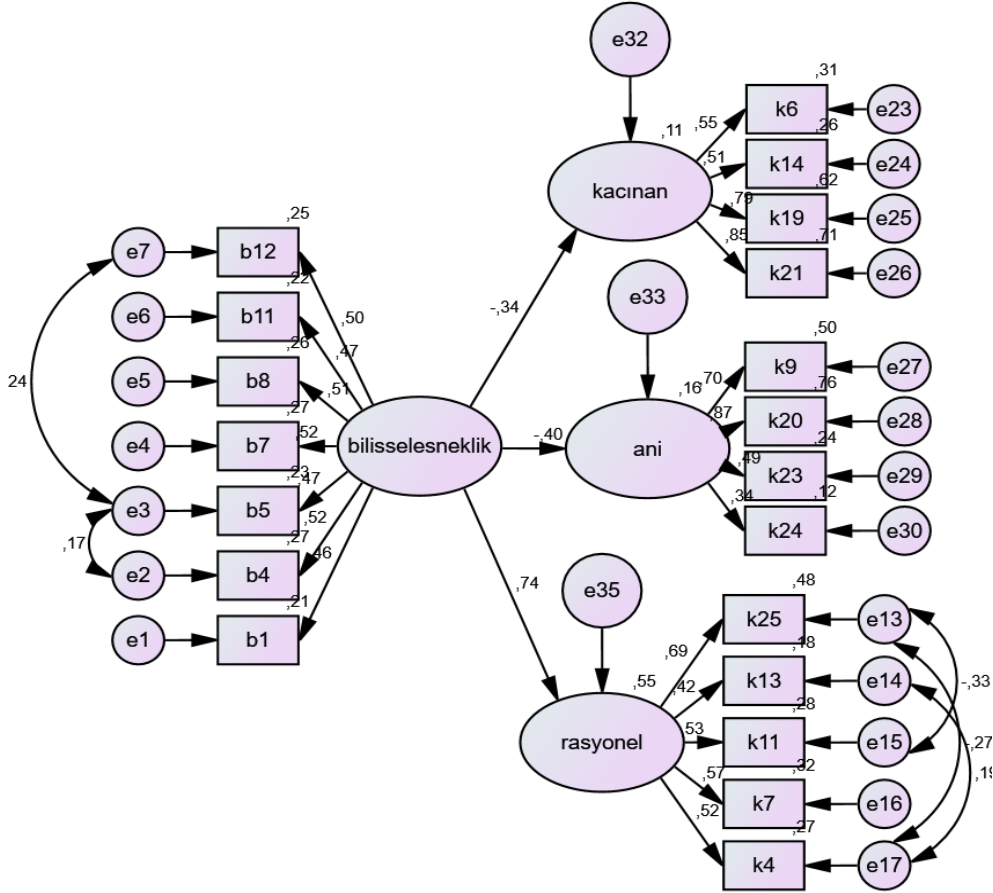
Uyum değerleri	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Bilişsel esneklik	Karar verme tarzı
χ^2/df (CMIN/df)	≤ 3	$\leq 4-5$	2.974	1.991
GFI	$\geq 0,90$	$0,85 \leq GFI \leq 0,89$	0.966	0.90
CFI	$\geq 0,90$	$0,80 \leq CFI \leq 0,90$	0.917	0.885
RMR	$< 0,05$	$< 0,08$	0.033	0.048
RMSEA	$\leq 0,05$	0.06-0.08	0.077	0.055

Kaynak: (Çapık, 2014; Dehon vd., 2005; Hooper vd., 2008; Hu ve Bentler, 1999; Meydan ve Şeşen, 2011; Schermelleh-Engel vd., 2003; Wang ve Wang, 2020).

Doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeklerin yapı geçerliliğinin doğrulanmasından sonra araştırma hipotezlerinin sınanması amacı ile yapısal eşitlik modeli oluşturulmuştur. Yapısal eşitlik modelinde bilişsel esneklikten bağımlı ve sezgisel karar verme tarzına çizilen yolların katsayılarının anlamsız olduğu ($p > 0,05$) görülmüştür. Anlamsız bir yolun çıkarılması diğer yolun anlamlılığını etkileyebileceğinden anlamsız yollar teker teker çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir. Anlamlı olmayan yolların çıkarılmasından sonra anlamlılık değerleri, t değerleri, regresyon ağırlıkları, uyum indeksleri incelenmiş ve modifikasyon indeksleri (bilişsel esneklik boyutunda bir adet, rasyonel

karar verme boyutunde üç adet) uygulanarak modele son şekli verilmiştir. Çalışmaya ait yapısal eşitlik modeli Şekil 3’ de gösterilmektedir.

Şekil 3. Yapısal Eşitlik Modeli

Modelde, bilişsel esneklikten rasyonel, kaçınan ve ani karar verme tarzlarına çizilen yolların istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) olduğu görülmüştür. Modelin uyum indeksleri ise $\chi^2/df=2,563$ GFI=0,891 CFI= 0,837 RMSEA= 0,069, RMR=0,054 şeklindedir. Uyum indekslerine göre modelin kabul edilebilir bir uyum (Çapık, 2014; Dehon vd., 2005; Hooper vd., 2008; Hu ve Bentler, 1999; Meydan ve Şeşen, 2011; Schermelleh-Engel, vd., 2003; Wang ve Wang, 2020) içinde olduğunu söylemek mümkündür.

Yapısal eşitlik modeline göre bağımsız değişken olan bilişsel esneklik ile rasyonel karar verme tarzı arasında aynı yönlü (0,744), kaçınan karar verme tarzı arasında ters yönlü (-0,336) ve ani karar verme tarzı arasında ters yönlü (-0,40) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bilişsel esnekliğin rasyonel karar verme tarzının yüzde 55’ini (R^2) açıkladığı, kaçınan karar vermenin yüzde (R^2) 11’ini ve ani karar vermenin yüzde (R^2) 16’sını açıkladığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda H_1 , H_3 , H_5 hipotezleri kabul edilmiş, H_2 ve H_4 hipotezleri reddedilmiştir. Bilişsel esnekliğe sahip olan kişilerin karar verme davranışını ertelemedikleri, karar vermeden kaçınmadıkları, ayrıca düşünmeden ani bir şekilde karar verme sorumluluğunu yerine getirmek için karar verme davranışında bulunmadıkları söylenebilir. Bilişsel esneklik beraberinde daha akılcı ve mantıklı karar verme davranışını getirmekte olup ve kararların bilgiye dayandırılarak, araştırma yapılarak verildiği belirtilebilir.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Karmaşık ve aşırı uzmanlık gerektiren bir çalışma sahası olan sağlık kurumlarında zamanında ve rasyonel kararlar alabilmek önemlidir. Bilişsel esneklik yeteneği olan ve rasyonel karar verme becerisine sahip yöneticilerin varlığı sağlık işletmeleri açısından kritik başarı faktörüdür. Bu bağlamda mesleki eğitim sırasında yeteneklerinin ve

becerilerinin farkında olan ve gelişmeye açık yönlerini iyileştiren sağlık yönetici adayları yetiştirilmelidir. Bu doğrultuda geleceğin sağlık yöneticisi adayı olan sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin bilişsel esneklik ve karar verme tarzları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma tasarlanmıştır. Araştırma bir kamu üniversitesinin dört yıllık eğitim veren Sağlık Yönetimi bölümü öğrencileri üzerine gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin bilişsel esneklik yetenekleri ölçek ifadeleri üzerinden değerlendirildiğinde, bir problemin üstesinden gelebilmek için alternatif çözüm yollarını dinlemek ve değerlendirmek istediklerini (5,39) ve sorunlara yaratıcı çözüm bulmada istekli olduklarını (5,24) ifade ettikleri görülmüştür. Yazın incelendiğinde farklı eğitim seviyelerindeki öğrencilerin bilişsel esneklik düzeyleri ile ilgili çalışmalar göze çarpmaktadır. Çalışmaların sonuçlarına göre, yaratıcı düşünmenin bilişsel esnekliği arttırdığı (Orakci, 2021), bilişsel esnekliğin başarı, kişiler arası iletişim ve yaratıcılığı pozitif yönlü etkilediği (Toraman vd., 2020; Chen vd., 2019) görülmektedir. Erkin ve Göl (2021), sağlık bilimleri öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında bilişsel esneklik arttıkça yaratıcılığın arttığını; Buğa vd. (2018) ise yüksek bilişsel esnekliğe sahip olan öğrencilerin problemleri çözmeye daha rasyonel davrandıklarını bulmuşlardır. Bilgiç ve Bilgin (2016), öğrencilerin bilişsel esneklikleri arttıkça daha rasyonel karar verdiklerini, bilişsel esneklik düzeyi azaldıkça daha bağımlı kararlar aldıkları ve kararsızlığın arttığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmaların sonuçlarının birbiri ile tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Y ve Z kuşağından olan katılımcıların karar verme tarzları ölçek ifadeleri üzerinden değerlendirildiğinde, önemli kararları son dakika vermediklerini, ani ve tepkisel karar almaktan kaçındıklarını (2,51) ifade ettikleri belirlenmiştir. Benzer yaş gruplarında yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışma sonuçlarının kültürel ve aile yapısı gibi faktörlerden etkilendiği görülmektedir. Mevcut çalışma sonuçlarından farklı olarak, İspanya ve İtalya kökenli öğrenciler üzerine gerçekleştirilen benzer bir çalışmada katılımcıların karar vermede kaçınma ve kaygı sergiledikleri ifade edilmiştir (Pellerone vd., 2017).

Bilişsel esneklik yeteneği geliştirilebilir olmasına karşın, yazında bilişsel esneklik çalışmalarının yöneticiler ve çalışanlar açısından değerlendirildiği, ancak yönetici adaylarında çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmüştür. Tayvan'da 419 çalışan ile gerçekleştirilen çalışmada, içgörü ve kendini yansıtmının bilişsel esnekliğin öncül değişkenleri olduğunu belirlenmiştir. Öte yandan bilişsel esneklik ile örgütsel değişime direnç arasında negatif ilişki saptanmıştır (Chung vd., 2012). Vardiya çalışanları ile yapılan bir çalışmada çalışma koşullarının bilişsel esneklik düzeylerini etkilediği belirlenmiştir. Vardiya sebebiyle çalışanların yaşadığı uykusuzluk ve uyku hali durumlarının bilişsel esneklik bileşenleri ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Cheng vd., 2017). 49 yönetici ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, bilişsel esnekliği yüksek olan yöneticilerin, eldeki durum üzerinde düşündüğü, farklı bakış açıları tanıdığı ve bunlara değer verdiği ayrıca bu çeşitliliği kendi karar süreçlerine entegre ettiği sonucuna varılmıştır (Laureiro-Martínez ve Brusoni, 2018). Çevresel belirsizliğin ve değişim hızının yüksek olması göz önüne alındığında bu hıza ayak uyduracak şekilde bilişsel esnekliğe sahip olarak, hem karar vericilerin hem çalışanların kendilerini güncelleyebilmesi önemli görülmektedir. Farklı bilgilerin farklı bakış açılarıyla ele alınması karar vermede rasyonelliği öne çıkarmakta olup organizasyonların değişen koşullara uyum yeteneklerini geliştireceği ve aynı zamanda kriz dönemlerinde daha etkin kararlar almalarını sağlayacağı söylenebilir.

Sağlık yöneticisi adaylarının bilişsel esneklik ve karar verme tarzları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarıldığı bu çalışmada, yönetici adaylarının bilişsel esneklik yeteneklerinin önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda eğitim müfredatının geleneksel yaklaşımlarla birlikte, örnek olay uygulaması, münazara, çatışma çözümü gibi doğrudan öğrencilerin katılımını sağlayan etkinliklerle çeşitlendirilmesi bilişsel esneklik yeteneğinin ve karar verme tarzının geliştirilmesi ve şekillendirilmesine katkı sağlayabilir. Yönetim ve liderlik gibi derslerde başarılı olmuş ve etkili liderlik yeteneğine sahip lider-yöneticilerin hayatları incelenebilir. Farklı öyküler, yaşamışlıklar farklı bakış açıları kazandırabilir. Öğrencilerin duygusal zekasını geliştirecek ortamlar oluşturulabilir. Sınıf ortamına sıkıştırılmış ders saatleri yerine kampüs içindeki açık alanlar, hastanenin farklı idari birimleri gibi mekanlarda gözlem, yorum ve analitik düşünme temelli uygulamalar yürütülebilir. Öğrencilerin rutinden uzaklaşmaları, fiziksel aktivitelerini arttırmaları mental iyi oluş hallerini geliştireceği için bilişsel esneklik yeteneklerini de artırabilir. Mevcut çalışmanın sınırlılıklarının yanı sıra sonucunda elde edilen veriler ışığında, gelecekte yönetici adayları için daha kapsamlı çalışmaların yapılmasının, önerilerin artırılması ve öğrencilerin iş yaşamına hazırlanması açısından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevcut çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunların başında araştırmanın bir kamu üniversitesinin Sağlık Yönetimi bölümünde eğitim gören öğrencilere yapılmasıdır. Bir diğer sınırlılık ise Covid-19 salgını

nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim almaları nedeniyle yüz-yüze anket uygulamasının gerçekleştirilememesi ve tüm öğrencilerin katılımının sağlanamaması olarak belirtilebilir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Birinci yazar çalışmanın planlanması, veri toplanması, verilerin değerlendirilmesi ve makalenin yazımı aşamalarında, ikinci yazar ise çalışmanın planlanması, veri toplanması ve makalenin yazımı aşamalarında katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Abubakar, A. M., Elrehail, H., Alatailat, M. A. ve Elçi, A. (2019). Knowledge management, decision-making style and organizational performance. *Journal of Innovation and Knowledge*, 4, 104-114, <https://doi.org/10.1016/j.jik.2017.07.003>
- Baiocco, R., Laghi F. ve D'Alessio, M. (2009). Decision-making style among adolescents: Relationship with sensation seeking and locus of control. *Journal of Adolescence*, 32, 963-976. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2008.08.003>
- Bertrand, M. ve Schoar, A. (2003). Managing with style: The effect of managers on firm policies. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(4), 1169-1208. <https://doi.org/10.1162/003355303322552775>
- Bilgiç, R. ve Bilgin, M. (2016). Ergenlerin cinsiyet ve öğrenim kademesi düzeylerine göre bilişsel esneklik düzeyleri ile karar stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 39-55. <https://doi.org/10.29065/usakead.232432>
- Braem, S. ve Egner, T. (2018). Getting a grip on cognitive flexibility. *Current Directions in Psychological Science*, 27(6), 470-476. <https://doi.org/10.1177/0963721418787475>
- Buğa, A., Özkamalı, E., Altınkol-Wise, F. ve Çekiç, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerine göre sosyal problem çözme tarzlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Journal of Educational Science*, 2(2), 48-58.
- Canas, J. J., Fajardo, I. ve Salmeron, L. (2006). Cognitive flexibility. *International Encyclopedia of Ergonomics and Human Factors*, 1, 296-300.
- Chen, X., He, J. ve Fan, X. (2019). Relationships between openness to experience, cognitive flexibility, self-esteem, and creativity among bilingual college students in the US. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/13670050.2019.1688247>
- Cheng, P., Tallent, G., Bender, T. J., Tran, K. M. ve Drake, C. L. (2017). Shift work and cognitive flexibility: Decomposing task performance. *Journal of Biological Rhythms*, 32(2), 143-153. <https://doi.org/10.1177/0748730417699309>
- Chung, S. H., Su, Y. F. ve Su, S. W. (2012). The impact of cognitive flexibility on resistance to organizational change. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 40(5), 735-745. <https://doi.org/10.2224/sbp.2012.40.5.735>
- Çapık, C. (2014). Geçerlilik güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizi kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.
- Çelikkaleli, Ö. (2014). Bilişsel esneklik ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 339-346. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3466>
- Dehon, C., Weems, C. F., Stickle, T. R., Costa, N. M. ve Berman, S. L. (2005). Across-sectional Evaluation of the factorial Invariance of anxiety sensitivity in adolescents and young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 43, 799-810. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2004.06.008>

- Erkin, Ö. ve Göl, İ. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin bilişsel esneklik ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 8(2), 97-102.
- Georgsdottir, A. S. ve Getz, I. (2004). How flexibility facilitates innovation and ways to manage it in organizations. *Creativity and Innovation Management*, 13(3), 166-175. <https://doi.org/10.1111/j.0963-1690.2004.00306.x>
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. R. (2008). Structural equation modeling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hu, Li-Tze ve Bentler, P. M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modelling*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Laureiro-Martínez, D. ve Brusoni, S. (2018). Cognitive flexibility and adaptive decision-making: Evidence from a laboratory study of expert decision-makers. *Strategic Management Journal*, 39(4), 1031-1058. <https://doi.org/10.1002/smj.2774>
- Lezki, Ş. (2019). *Bölüm I: Kararın temelleri, işletmelerde karar verme teknikleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Loo, R. (2000). A psychometric evaluation of the general decision-making style inventory. *Personality and Individual Difference*, 29. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00241-X](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00241-X)
- Lorcu, F. (2020). *Örneklerle veri analizi SPSS uygulamalı*. Detay Yayıncılık.
- Martin, M. ve Rubin, R. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological Reports*, 76, 623-626, <https://doi.org/10.2466/pr0.1995.76.2.623>.
- Martin, M. M. ve Anderson, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: Three validity studies. *Communication Reports*, 11(1), 1-9, <https://doi.org/10.1080/08934219809367680>
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi: AMOS uygulamaları*. Detay yayıncılık.
- Orakci, Ş. (2021). Exploring the relationships between cognitive flexibility, learner autonomy, and reflective thinking tendency. *Thinking Skills and Creativity*, 100838. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100838>
- Pellerone, M., Ramaci, T., Herrera López, M. ve Craparo, G. (2017). The role of identity development and decision-making process on adult attachment: a cross-national study in Sicilian and Andalusian adolescents. *Clinical Neuropsychiatry*, 14(2).
- Raes, A. M., Heijltjes, M. G., Glunk, U. ve Roe, R. A. (2011). The interface of the top management team and middle managers: A process model. *Academy of Management Review*, 36(1), 102-126.
- Satan, A. A. (2014). Dini inanç ve bilişsel esneklik düzeylerinin öznel iyi oluş düzeyine etkisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(7), 56-74.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74
- Scott, S. S. ve Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818-831, <https://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 40-52.
- Tekin, Ö. A. ve Ehtiyar, R. (2010). Yönetimde karar verme: Batı Antalya bölgesindeki beş yıldızlı otellerde çalışan farklı departman yöneticilerinin karar verme stilleri üzerine bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5) 3394-3414.

- Toraman, Ç., Özdemir, H. F., Kosan, A. M. A. ve Orakci, S. (2020). Relationships between cognitive flexibility, perceived quality of faculty life, learning approaches, and academic achievement. *International Journal of Instruction*, 13(1), 85-100. DOI: 10.29333/iji.2020.1316a
- Thurston, B. J. ve Runco, M. A. (1999). Flexibility. M. A. Runco ve S. R. Pritzker (Ed.), *Encyclopedia of creativity Vol.1* içinde (s. 729-732). Academic Press.
- Wang, J. ve Wang, X. (2020). *Structural equation modelling application using Mplus*. John Wiley & Sons.